

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА

МАТЕРІАЛИ

XI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

17 – 18 ЖОВТНЯ 2023 р.

«ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ

РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ»

м. Одеса

УДК 330.34:005.35(477"20")

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Матеріали ХІ Міжнародної науково-практичної конференції 17-18 жовтня 2023 року. Одеса: Одеський національний технологічний університет, 2023. – 663 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Науковий редактор Козак К.Б. - д-р екон. наук, професор, директор ННІПЕіМ ім. Г. Е. Вейнштейна ОНТУ

Редакційна колегія:

Агеева І.М. – к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. – д.е.н., проф., Баранюк Х.О. – к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. – д.е.н., проф., Павлов О.І. – д.е.н., проф., Седікова І.О. – д.е.н., проф., Ніколюк О.В. – д.е.н., проф., Козак К.Б. – д.е.н., проф., Соловей А.О. – к.і.н., доц., Згадова Н.С. – к.е.н., доц., Маркова Т.Д. – к.е.н., доц., Волкова А.Ю. – ас., Мільчева В.В. - PhD, доц., Новикова В.С.

Матеріали додаються за оригіналами рукопису

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та сутність наданих матеріалів

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ

Ткачук Т.І., к.е.н., доцент

Работін Ю.А., к.е.н., доцент

Павленко Г.М., старший викладач

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Значні втрати, яких зазнає економіка України внаслідок військових дій, вимагають розробки комплексних та спеціалізованих програм з її відновлення. Важливо, аби ці програми мали потужне теоретичне обґрунтування, а також спиралися на світовий досвід.

Програма відновлення національної економіки має виходити з того, яких масштабів досягне падіння виробництва, життєвого рівня населення, стану грошової та фінансової систем, а також демографічної ситуації в країні після війни. Але це не означає, що розробка такої програми зараз не на часі і має бути відкладена. Необхідно визначити її орієнтири, теоретичні засади, цілі та методи, джерела фінансування та терміни досягнення очікуваних результатів. Усе це в майбутньому можна буде корегувати в залежності від фактичного стану економічних показників.

Як показує світовий досвід, успішні економічні програми та економічні реформи спираються на фундаментальні наукові розробки провідних економічних шкіл. Можна стверджувати, що головним водорозділом між економічними школами є дискусія щодо ролі та співвідношення ринкового механізму та державного регулювання економіки.

Різноманітні напрямки економічної думки з цього питання можна класифікувати у дві великі групи: з одного боку, кейнсіанці, які наголошують на державному макроекономічному регулюванні змішаної економіки, а, з іншого, неолібералісти та неоконсерватори, які (на відміну від старої класичної школи), наголошуючи на провідній ролі механізму вільної конкуренції, тим не менш, змушені визнати, що державі все ж таки належить суттєва роль у нейтралізації недоліків конкурентного устрою.

В історичному аспекті протиставлення ринку та держави є головним критерієм класифікації економічних теорій на усіх етапах розвитку цієї науки. І початок цьому поклали ще представники першої економічної школи - меркантилісти, яких можна вважати "державниками", що не дивно, адже в умовах феодальної економічної системи, де торгівля та грошовий обіг відігравали незначну роль, а підприємництво тільки зароджувалося, саме держава була головним суб'єктом економічного керування, здійснюючи політику протекціонізму.

Розвиток товарно-грошових відносин вивів на історичну арену нового, дуже активного економічного суб'єкта - підприємця, і породив

конфлікт інтересів між ним та державою. Цей конфлікт і способи його розв'язання існують і донині, теоретично відображаючись в різноманітних теоріях. Успішність економічної політики, досягнення поставлених цілей може відбуватися лише на міцному теоретичному підґрунті. Обрання тієї чи іншої моделі розвитку має спиратися не на політичні та ідеологічні уподобання, а виходити, по-перше, з аналізу реального стану економіки, наявних ресурсів, проблем та загроз; по-друге, з аналізу світового досвіду розвитку економіки, успішного вирішення економічних та соціальних проблем в інших країнах.

Неоліберальні теорії, які є підґрунтям соціального ринкового господарств, сформувалися ще у 20-30-х р.р. минулого століття. Вони відображали врахування економічною наукою тієї еволюції, якої зазнала класична ринкова економіка, економіка вільної конкуренції протягом попередніх 50 років (кінець 19 - початок 20 століття), коли механізм вільної конкуренції починає знищувати умови свого власного існування. Це проявилось у таких явищах, як руйнівні економічні кризи, інфляція, безробіття, посилення соціальної напруги всередині країн та ескалація зовнішньополітичних конфліктів.

В силу своєї динамічності і здатності до адаптації, самовдосконалення ринковий механізм вбудовує нові елементи - елементи зовнішнього втручання. Це, насамперед, монополії, які були поєднанням ринку та свідомого управління економікою. Наступним закономірним кроком стає державно-монополістичне регулювання. Теоретично це відображається у кейнсіанській теорії регульованого капіталізму, яка дала поштовх розвитку теорії змішаної економіки. Свій внесок в цю теорію зробив і М.Кондратьєв, який є не тільки автором теорії "довгих хвиль", але й, ще в 20-ті роки минулого століття досліджував проблему поєднання плану та ринку. Практичною спробою такого поєднання може вважатися нова економічна політика (НЕП).

Теорія соціального ринкового господарства виникає у Німеччині після другої світової війни і була покладена в основу післявоєнного відродження економіки країни. Саме на ній ґрунтувалися реформи грошової та господарської сфер, які дозволили вже до початку 50-х років подолати післявоєнну кризу. Практичне застосування цієї теорії у Німеччині належить вченому-економісту та державному діячу Л. Ерхарду.

Основою соціального ринкового господарства є вільна ринкова економіка, у якій умови конкуренції не формуються автоматично, стихійно, а складаються під впливом держави. Це особливо актуально в період занепаду економіки, коли необхідне її швидке відновлення та вирішення соціальних проблем. Отже, пріоритет надається саме ринковим механізмам, приватній власності, а держава лише нейтралізує, мінімізує ті недоліки, які притаманні ринку: монополізація, соціальна нерівність, тощо. Локомотивом відродження економіки вважається її розвиток, зростання, а

виникаючі при цьому недоліки держава долає за допомогою соціальної політики.

Теорія змішаної економіки надає державі набагато більше функцій, визнає ринок та державу рівноправними партнерами. Завдання цієї економічної системи - не нейтралізувати недоліки ринку, а не допустити їх появи. Другою відмінністю змішаної економіки є оптимальне сполучення приватної та державної власності. Третє, пріоритет сфери розподілу над виробництвом, що дозволяє не допустити кричущої нерівності, досягати соціальної справедливості.

Обрання моделі соціального ринкового господарства або моделі змішаної економіки залежить від багатьох факторів. Насамперед, це динаміка макроекономічних показників, фаза економічного циклу, що потребують або політики стимулювання економічного розвитку, або політики стримування. Важливим є також те, яку спрямованість має національна економіка, тобто які галузі є пріоритетними і можуть дати поштовх розвитку інших. Ступінь монополізації економіки, частка тіньової економіки, рівень корупції, ступінь соціальної напруги - необхідно обрати методи подолання або зменшення таких явищ. Надзвичайно важливо забезпечити таку економічну модель, яка дозволить зберегти та посилити національну економічну безпеку.

На нашу думку, більш ефективною для України буде модель змішаної економіки, яка дасть можливість забезпечити добробут населення, економічну безпеку, буде сприяти комплексному розвитку багатогалузевого народного господарства. Необхідність цього особливо підвищується в умовах сучасних глобальних викликів.

Література

1. Гош О.П. Політична економія капіталізму і післясоціалістичного перехідного суспільства. - К., Преса України, 1999, 320с.
2. Лортикян Э.Л. История экономических реформ: Мировой опыт второй половина XIX - XX в.в. - Харьков, Консум, 1999. 288с.

93.	Ткачук Т.І., Роботін Ю.А., Павленко Г.М. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ..	331
94.	Брайко М.Г., Галіченко В.М. СУЧАСНІ СВІТОВІ ТРЕНДИ ДИЗАЙНУ УПАКОВКИ ВИНА.....	334
95.	Голубьонкова О.О., Брайко М.Г., Брайко В.В. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ	339
96.	Бакай Р.В. ЗНАЧЕННЯ ТА ФУНКЦІЇ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ У РОЗВИТКУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БІЗНЕСУ.....	344
97.	Буряченко Ю.М. ОРГАНІЗАЦІЯ І КОНТРОЛЬ МАРКЕТИНГУ НА РИНКУ ТЕХНІЧНИХ ПОСЛУГ.....	347
98.	Бушко П.О. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ КОНЦЕПЦІЇ ФОРМУВАННЯ БРЕНДУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ	351
99.	Герасимчук О.В. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ.....	355
100.	Гладкий І.В. ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ ОРІЄНТИРИ ЛІСОРЕСУРСНОГО РОЗВИТКУ НА ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ЗАСАДАХ.....	358
101.	Демченко О.В. РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	361
102.	Загора А.В. ОРГАНІЗАЦІЯ ПЛАНОВОЇ РОБОТИ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ МЕНЕДЖМЕНТУ СУЧАСНИХ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	363
103.	Загора Р.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ЛОГІСТИЧНИХ ЛАНЦЮГІВ ПРИ ВИКОНАННІ МІЖНАРОДНИХ АВТОМОБІЛЬНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ВАНТАЖІВ.....	367
104.	Кривенок А.Л. УМОВИ І ФАКТОРИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ.....	370
105.	Кучугурний О.М. РОЗВИТОК КРЕДИТУВАННЯ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ В УКРАЇНІ.....	373
106.	Лагодієнко О.В. ESG ПРИНЦИПИ ТА МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ЇХ ВИКОРИСТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО РЕЙТИНГУ ПІДПРИЄМСТВ.....	376